BLAADJE 15-4

KNNV vereniging voor veldbiologie

Denkt u aan de contributie!!!

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging
Afdeling Amsterdam

BESTUUR

Voorzitter (a.i.)
Jan Timmer, Entrepotdok 32b
1018AD Amsterdam. Tel . 020-6274332
e-mail: voorzitter@amsterdam.knnv.nl

Secretaris (a.i.)
Arend Wakker Azartplein 195 1019 PC
Amsterdam, tel. 020-4191412
e-mail: secretaris@amsterdam.knnv.nl

Penningmeester (a.i.)
Paul van Deursen, Wittenburgerkade 74
1018LK Amsterdam, tel 020-6855047,
mobiel 06-23165799
e-mail: penningmeester@amsterdam.
knnv.nl

Natuurbeschermingssecretaris
Jan Timmer, Entrepotdok 32b
1018AD Amsterdam. Tel . 020-6274332
e-mail: jan.timmer@oriolus.nl

Bestuurslid
Christiane Baethcke, Willem Baerde-
senstraat 68 1067 XX Amsterdam
tel. 06-13580780
e-mail: baethcke@solcon.nl

Webmaster
Geert Timmermans, Pasteurstraat 17
1097 ER Amsterdam, tel.06 41821601
e-mail: webmaster@amsterdam.knnv.nl

Lidmaatschap
Ledenadministratie en Nieuwsbrief
Paul van Deursen, Wittenburgerkade 74
1018LK Amsterdam, tel. 020-6855047,
mobiel 06-23165799
e-mail: ledenadministratie@amsterdam.
knnv.nl

Contributies:
leden: € 32,50; huisgenootleden: €12,50
jeugdleden: € 17,50 (per jaar; inclusief
abonnement 'Natura')
Aanmelding nieuwe leden:
door het opsturen van de bon achterin
"BLAADJE" of via de website

Opzegging Lidmaatschap:
vóór 01-11-2015 schriftelijk of per e-mail
bij de ledenadministratie KNNV A'dam

Financiën
IBAN No: NL91 INGB 0003506096, t.n.v.
KNNV-Amsterdam

www.knnv.nl/amsterdam

REDACTIE BLAADJE
Tobias Woldendorp, Roetersstraat 8-2
1018 WC Amsterdam, mobiel 06-52143646

Rob van Dijk Eerste Lindendwarsstraat 20
1015 LG Amsterdam, tel. 020 6816546
Kopijadres tekst: t_woldendorp@kpnplanet.nl
Kopijadres afbeeldingen: info@dijkenco.nl

Sluitingsdatum:
Blaadje 1: 15 januari 2015
Blaadje 2: 15 april 2015
Blaadje 3: 1 juli 2015
Blaadje 4: 15 oktober 2015

Coördinator werkgroepen
Chris van Haagen
e-mail": cglmvh@hotmail.com
tel. 020-6374927 - 06-31088448
Wim Nierop
e-mail: wnierop@chello.nl
tel. 020-6931297 - 06-24743830

Lezingen- en excursie programma (a.i.)
Hein Koningen en Geert Timmermans Tek-
sten over lezingen, cursussen en excursie
tot nader order, 2 weken voor sluitingstijd
inleveren bij Geert Timmermans Pasteur-
straat 17
1097 ER Amsterdam, tel.020-6630237
e-mail: webmaster@amsterdam.knnv.nl

Kantine DNO
Riet Vogel, tel. 020-6947950
Plantenwerkgroep
Peter Wetzels, tel. 020-69 28 352
Paddenstoelenwerkgroep
Christiane Baethcke, tel. 06-13580780
Insectenwerkgroep
Badda Beijne-Nierop tel. 020 69 31 297
Werkgroep Vissen, Amfibieën & Reptielen
Geert Timmermans, tel. 06 41821601
Muurplantenwerkgroep
Valentijn ten Hoopen, tel. 06 24764007

Inhoud

Uit het bestuur	4
Redactioneel	6
Van de ledenadministratie en de penningmeester	7
Heins heemplantenkwekerij	8
Boom oud-voorzitter Dr. Jan Links geplant in Amsterdam	11
OPBEL excursie in de Lange Bretten	13
Güzelçamlı	16
Verslag vaarexcursie Botshol, zaterdag 12 september 2015	16
Beheer, middel en effect Deel I: houtverwerking	18
Hügelen, wat is dat?	20
Plooirokje en fopzwammen	24
Uit het aantekeningenschrift van Jac. P. Thijsse vanaf 1884	27
Excursie- en lezingenprogramma KNNV- afdeling Amsterdam 4e kwartaal 2015 en 1e kwartaal 2016	30
Waarnemingen	38

Omslag: Jac. P. Thijssejaar; kaft Paddenstoelen

Uit het bestuur

We hebben net een ingelaste ledenvergadering achter de rug, waarbij Christiane Baethcke werd verkozen tot lid van het bestuur. Christiane draait al een tijdje mee en is druk bezig met de conversie van de website. Ook heeft zij een belangrijke rol gespeeld in de afhandeling van de nalatenschap van Ger van Zanen. Er was nog een bestuur kandidaat, Gert Blankers, maar hij is recentelijk verhuisd naar Groningen. Gert draaide al een tijdje mee. We willen Gert bedanken voor zijn inzet.

Nalatenschap Ger van Zanen

Tijdens deze ledenvergadering heb ik de stand van zaken rond de erfenis van Ger belicht. Ger liet een koophuis, en een aanzienlijke collectie planten en paddenstoelen na.

Zoals de meeste mensen inmiddels weten heeft Ger de helft van zijn bezittingen aan de KNNV nagelaten en de andere helft aan de Nederlands Mycologische Vereniging (NMV). Helaas was het testament niet eenduidig. Er stond namelijk dat 50% naar de plaatselijke afdeling van de NMV zou gaan en 50% naar de KNNV te Zeist. Er bestaat echtere geen plaatselijke afdeling van de NMV! Voor de meeste mensen die Ger hebben gekend was het duidelijk dat hier sprake was van een vergissing. Na gesprekken met notaris, executeur en advocaat, bleek dit juridisch toch anders te liggen en was de afdeling geen erfgenaam. We moesten hierom in overleg met het landelijk bestuur. Inmiddels hadden we als bestuur ideeën gevormd over wat we met dit geld zouden doen. Binnen het bestuur leefde het idee van een fonds, van waaruit projecten gefinancierd zouden kunnen worden nog het meest. In overleg met Kai Waterreus en Wim Zolf, respectievelijk voorzitter en secretaris van het landelijk bestuur, bleek dat er bij het landelijk soortgelijke ideeën leefden. We konden toen ook vrij snel tot overeenstemming komen.

De overeenkomst ziet er ongeveer als volgt uit:

1 Er komt een Ger van Zanen Fonds. Het is niet helemaal zeker is of dit ook de uiteindelijke naam van dat fonds gaat worden. Hein Koningen stelde voor om het fonds het ‘Ger en Jannie van Zanen fonds’ te noemen. Omdat Ger’s vrouw Jannie een heel belangrijk deel heeft gehad aan de opbouw van het kapitaal.

2 Onze afdeling krijgt een vertegenwoordiging in het bestuur van het fonds m.b.t. het beoordelen van de projectaanvragen.

3 Wij krijgen een vertegenwoordiging in het organisatie die de criteria voor te financieren projecten gaat opstellen.

Door de bemoeienis van mw. Kroeske, die voor de executeur, voor de ontruiming van de woning heeft gezorgd heeft de collectie van Ger een plaats gekregen in het Herbarium Frisicum te Wolvega.
Hierbij wil ik Joost Kazus bedanken voor zijn juridische adviezen, Geert Timmermans voor zijn inbreng bij de diverse besprekingen, Christiane Baethcke voor haar inzet, vooral m.b.t. de collectie en oud bestuursleden Finette van der Heide en Lida den Ouden voor hun inbreng.

Kortere mededelingen
Het zat er al aan te komen, maar sinds kort hebben we dan officieel een nieuwe werkgroep. Het is de Werkgroep Stadsnatuurbeheer KNNV-Amsterdam. We zijn heel blij met dit initiatief en wensen de werkgroep een voorspoedige toekomst.
M.b.t. de samenwerking met de IVN.
Op landelijk niveau is men, na raadpleging van de achterban, tot de conclusie gekomen dat er meer tijd en ruimte nodig is voor een fusie van beide organisaties. Momenteel wordt er gewerkt aan het idee om een koepelorganisatie op te zetten. Bij ons is, met name Arend Wakker, die ook IVN bestuurslid is, bezig te kijken hoe we een samenwerking op lokaal niveau vorm kunnen geven.
In het voorjaar, laatste week van april, zijn we van plan een excursie naar de omgeving van het Turkse dorp Güzelçamlı te houden. Elders in dit Blaadje vindt u hier nadere informatie over.
9 januari 2016, wordt er weer een nieuwjaarsborrel gehouden. Dit is een oude traditie die we jarenlang hebben gehad, maar die we door de financiële situatie van de afgelopen jaren noodgedwongen waren ‘tijdelijk’ af te schaffen. Bij deze hebben we e.e.a. weer in ere hersteld.
Tot slot. Het bestuur heeft momenteel vier leden. Dit is te weinig. Er is een aantal zaken die we graag zouden willen oppakken, waarvoor we momenteel de menskracht niet hebben. Dus als u zich geroepen voelt. Schroom niet en laat het ons weten.

Jan Timmer

Redactioneel

Staand voor Het Huis van Hilde, dat wil zeggen op het perron van Castricum, zie ik na een lange wandeling met vogelvrind Bart, Kauwtjes, die zich te goed doen aan paprikachips, Vreselijk. Wat aten die vogels eigenlijk vroeger, voor de tijd dat ze obese beesten wilden worden?
Ik vermoed dat ze en soort scharrelkauwen waren, emeltje hier, zaadje daar. Omnivoren avant la lettre.
Vreemde vogels. Alles went. Al kwam ik niet meer bij na het zien van de nieuwe Martin Melchers en Merel Westrik-documentaire of Wildlife in Amsterdam. Een aanrader voor een ieder die een hart voor Stadsnatuur heeft. Gouden humor ook!
En dan is er ook nog een boek van de Amsterdamse stadsecologen uitgekomen over de top vijftig van wat er in de stad zoal in het wild te zien is, een trektocht langs eekhoornbruggen, egelpassages en ijsvogelwanden. Laat Sinterklaas maar komen!
Stadsnatuur, biodiversiteit, natuurinclusief bouwen. Alsof er geen crisis is tuft de organische stad door. Heel slim manoeuvreert de Agenda Dieren zich door de wijken. Ik voorspel dat binnenkort de biodiversiteit in deze fraaie stad nog meer toeneemt, wanneer straks honden niet meer onaangelijnd in gebieden van ecologische waarde uitgelaten mogen worden.
Per binnenkort ambtenaar af. Veel geleerd, kunnen geven ook, maar ook wel weer bevrijd van een maliënkolder. Frank en vrij 2016 in is het credo!

Na de lange wandeling in de duinen, met veel te weinig vogels (waar was nou die roodkopklauwier, hoorde ik daar echt een roodkeelpieper) kwam ik thuis en werd, de computer eenmaal aangezet, overstelpt door paddenstoelen verhalen. Okay, het is tenslotte herfst een Vrouwe Mycelia is tot te bestuur toegetreden, dus waarom ook eigenlijk niet? Welkom Christiane!

Zelf snak ik nu al naar de lente en zomer: gelukkig zijn daar in dit Blaadje al de vooraankondigingen voor excursies in juli 2016. Heerlijk, dien visionairs binnen de KNNV, aangejaagd door de onvolprezen Geert Timmermans en Hein Koningen. Paddenstoelen, prachtig, maar verstikkend zompig tegelijkertijd. Veel lees-en kijkplezier!!

Tobias Woldendorp

Van de ledenadministratie en de penningmeester

Zoals ieder jaar wordt op 1 oktober het ledenbestand gepeild en verrekend met de Landelijke Vereniging. Het aantal leden, dat werd uitgeschreven ten gevolge van het niet voldoen van de contributie was dit jaar gering.
Het ledenaantal bedraagt precies als vorig jaar 298. Gezien de landelijke trend van achteruitgang van ledenaantallen van verenigingen in het algemeen is dit een positief resultaat. Mevrouw Joke van der Boon heeft zich in augustus aangemeld als nieuw lid; bij deze nogmaals hartelijk welkom.

De werving van nieuwe leden en het versterken van de werkgroepen zou beter kunnen, maar het ontbreekt het bestuur op dit moment aan vrouw/mankracht om ook deze taak te verrichten. Dus een oproep tot ondersteuning/opzetten van een promotieteam voor ledenwerving. Het bestuur kijkt reikhalzend uit naar reacties!

Het innen van de contributie over 2015 is afgerond en verrekend. En we gaan al weer richting 2016. Dus graag aandacht voor het overmaken van de contributie , graag vóór 1 januari komend jaar.
Hoewel onze afdracht aan de Landelijke Vereniging geïndiceerd is, m.a.w. ieder jaar verhoogd wordt, blijven onze contributiebedragen dit jaar gelijk.

Voor het lidmaatschap betaalt u	€32,50 per jaar.
Een huisgenootlid betaalt	€12,50 per jaar.
Jeugdlidmaatschap tot 26 jaar :	€17,50 per jaar.

IBAN No: NL91 INGB 0003506096, t.n.v. KON NED NATUURHISTORISCHE VER.AFD AMSTERDAM

De financiële situatie van de vereniging is niet veel veranderd. De kostenposten van het drukken en verzenden van Blaadje zijn wat omlaag gegaan, doordat een aantal Blaadjes nu alleen nog digitaal worden verzonden.
De beide - zeer geslaagde – busexcursies zijn nog niet helemaal doorgerekend maar het ziet er naar uit, dat er geen verliezen zijn.
Ook dit jaar hebben wij genoten van de onbaatzuchtige gastvrijheid van de Nieuwe Ooster voor lezingen, werkgroepen, bestuursvergaderingen en incidentele bijeenkomsten. Bij deze wederom onze hartelijke dank.
In Blaadje 2016-1 worden ten behoeve van de Algemene Ledenvergadering in maart de financiële resultaten gepubliceerd.

Paul van Deursen

Heins heemplantenkwekerij

Op vrijdagmiddag 14 augustus bezocht een groep KNNV-ers de gemeentelijke heemplanten-kwekerij De Braak aan de Amsterdamseweg te Amstelveen.
In oude tijden was deze weg een waterkering tegen het voormalige Haarlemmermeer. Via het Karnemelksgat was ooit een doorbraak geweest, waar nu nog De Braak van over is. Rondom de plas is een prachtig park aangelegd, waarheen vorig jaar dan ook een excursie is geweest.
Het grappige is, dat we bij binnenkomst als één van de eerste planten Duizendguldenkruid aantroffen, waarvan we er zo veel rond het Kennemermeer hadden gezien.
Hein Koningen heeft jarenlang o.a. in deze tuin gewerkt en wist er daarom veel over te vertellen. Hij kon het zelfs niet laten om hier en daar onkruid te wieden. Helaas komen de werkers handen te kort om de weelderige plantengroei binnen de perken te houden. Ik zou er moedeloos van worden!
Na binnenkomst zie je links in de kwekerij een kruidentuin, waar o.a. oude landbouwgewassen worden gekweekt, zoals Tweekoorn, Emer, Boekweit, Altertroshaver.
Er staan hier verder kruiden voor de keuken, om verf te kleuren en geneeskrachtige kruiden.

De natuurdokter
De knoppen van Knopig helmkruid zien er uit als aambeien. Daarom veronderstelde men vroeger dat het daartegen hielp. Hein weet ook van een vrouw die baat had bij het gebruik van Gevleugeld helmkruid voor het genezen van wonden. Door het in de praktijk toe te passen is in het verleden de geneeskrachtige werking van planten ontdekt, zonder dat er een wetenschappelijke verklaring voor was. Iemand vertelt zelfs dat een kennis tegen reuma zich door mieren liet bijten. Brandnetels branden ook met een soort mierenzuur. Die plant deelde men vroeger in bij de categorie duivelse planten. Je had daarnaast ook heilige bloemen.

Schalen
Rechts van de ingang staan we tegenover een gedeelte met micro-milieuschalen. In de heemtuin wordt ook wel voor andere gemeenten gekweekt, en voor bijzondere evenementen, zoals voor de Floriade van 1972, die in Amsterdam plaatsvond.
Ieder jaar wordt in de kwekerij zaad gewonnen voor o.a. de Amstelveense parken en is deze niet voor de verkoop bestemd.
door bijvoorbeeld een Watervarentje of Kikkerbeet in te zetten.

Het begroeide muurtje
foto Loes van der Feen

Blauw muntgoudhaantje op witte munt
foto Loes van der Feen

Het excursiegezelschap foto Trees Kaizer

De kwekerij toont ook hoe particulieren hun tuin kunnen inrichten, de schalen vormen een voorbeeldschool. Zo staat er een begroeide muur van gestapelde leisteen. Doet het ook altijd aardig in je tuin. Bij voorkeur dient zoiets oost – west te worden gebouwd, zodat je een zuidkant en een noordkant hebt voor de daarbij passende muurplanten.
We zien bakken met hoogveen. De inhoud groeit omhoog en opzij. Ook andere schalen doen in het klein wat op grote schaal in de natuur gebeurt; dat de bodembegroeiing langzaam omhoog komt.
In een schaal met een dikke laag Boompjesmos zien we Rozenkransje, Scherpe fijnstraal en Muggenorchis. Er is een schaal met Moeraskruid en een schaal met Oeverkruid.
Bijzonder is de klimopcampanula, de allerkleinste soort, in één van de schalen.
De meeste schalen zijn voorzien van een drainagebuis, zodat het water van onderaf komt, om zoor te voorkomen (Zoor is het opbranden of verharden van de bovenlaag).
Weer een andere schaal is als vijver ingericht, complet met Watergentiaan, Blaasjeskruid en Pijlkruid. Om het water helder te houden wordt ‘afsluiting’ aanbevolen, door bijvoorbeeld een Watervarentje of Kikkerbeet in te zetten.

We lopen verder de kwekerij op met zijn overweldigende hoeveelheid planten. Op een perkje Wollige munt zitten allemaal Groene vleesvliegen; ernaast op de Witte munt zien we Blauwe muntgoudhaantjes.
We wandelen langs Wouw en snuiven de heerlijk geurende Engbloem op.
Achterop de kwekerij treffen we een schaal met Kleine zonnedauw met erachter de zeldzame Paardenzuring aan
Martin Melchers ontdekt een Zuidelijke boomsprinkhaan die in de sloot ligt. Hij probeert hem nog te redden, maar moet het opgeven.

Vlucht Regenwulpen
Achter het riet staat een Blauwe reiger boven een sloot te loeren, een Boomvalk roept en de tuinman attendeert ons op een vlucht Regenwulpen die over komt.
Hein wijst de Eironde leeuwenbek aan, die naast Polei staat, een muntsoort die naar citroen ruikt.
In het gebied waar veren (kleine bomen) gekweekt worden zien we Sporkehout (ook wel vuilhout genoemd), een struik waaraan men knop, bloem en bes tegelijk kan aantreffen. De plant levert ook een medicijn dat veelvuldig wordt gebruikt in de fytotherapie. De stof werkt o.a. als laxeermiddel.

Gekke namen
In de meeste perken staan bordjes met de Latijnse en de Nederlandse naam van de planten. We zien heel wat gekke namen, zoals Donderkruid, Genadekruid, Wrangwortel, Roomse kervel en Huttentut.

Het is heel leuk om op deze prachtige heemplantenkwekerij rond te lopen. We danken Ria Simon en Hein Koningen voor de rondleiding.

Frans van der Feen

Boom oud-voorzitter Dr. Jan Links geplant in Amsterdam

Donderdagmiddag 8 oktober jl. stond een groep van zeven mensen rond een kleine boom in het Arboretum op De Nieuwe Oosterbegraafplaats te Amsterdam. Mevrouw Olga Links-Tol, weduwe van Dr. Jan Links, enkele familieleden en vrienden onder wie drie leden van afd. Amsterdam van de KNNV, volgden met belangstelling het door de hovenier planten van de Franklinia alatamaha (helaas nog geen Nederlandse naam) met onder zijn wortels de urn van geperste mais en melasse waarin de as van Dr. Jan Links (1922-2013), bij leven voorzitter van onze afdeling van maart 1984 tot maart 1992.
Jan Links was een liefhebber van bomen en struiken, liefst bijzondere en/of zeldzame. En beide is Franklinia. In 1765 ontdekt door John Bartram en zijn zoon William in een kleine populatie langs de oevers van de Altamaha-rivier in Georgia, ZO -Ver. Staten.
Bartram ging in 1773 terug om zaden te verzamelen. Hij was door koning George III benoemd tot Royal Botanist for North America en bevriend met Benjamin Franklin, de latere president van Amerika. De aldus in 1773 in Engeland ingevoerde zaden zorgden voor nakomelingen die de wetenschappelijke naam Franklinia alatamaha kregen.
Franklinia is een monotypisch geslacht dat tot de familie Theaceae behoort. De extra a in de soortnaam alatamaha, terwijl de rivier bij de groeiplaats de naam Altamaha draagt, is waarschijnlijk te wijten aan een spelfout of onzorgvuldigheid. De enige bekende wilde groeiplaats met de kleine populatie Franklinia ging in 1783 verloren. Sindsdien is deze, als moeilijk te kweken bekend staande soort, in het wild uitgestorven. De reden ervoor is onbekend. Mogelijk doordat ter plaatse katoenplantages werden aangelegd.
Franklinia alatamaha is een bladverliezende kleine boom of vertakte struik, die

7-8 m hoog kan worden. Hij bloeit in juli – augustus met grote, prachtige, witte, schotelvormige en welriekende bloemen die een doorsnede van 12-15 cm hebben. Het langwerpige, smalle blad heeft een prachtige, rode herfstkleur.

De jonge boom, gekweekt door de Boskoopse kweker van bijzonderheden Esveld, staat op de strooiweide, vak 72, gelegen aan de noord-zuidzijde van de begraafplaats, tegen de Zaaiersweg.
Met het planten van de Franklinia keerde onze oud-voorzitter Dr. Jan Links terug in zijn vroegere woonplaats Amsterdam. Het was zeer bijzonder dit van nabij mee te maken.

Voor meer informatie : zie Blaadje 13-3 (33e jrg), blz. 12/14 en
www. denieuweoosterbomenpark.nl en
www. arboretum/denieuweooster.nl

Hein Koningen

De Franklinia staat klaar om geplant te worden. De hovenier geeft de aanwezigen uitleg hoe dit zal gebeuren. Mevrouw Olga Links-Tol, weduwe van Dr. Jan Links, staat recht achter het boompje. foto A.M. de Bruin

OPBEL excursie in de Lange Bretten

Het kan te droog zijn of slecht weer, maar niets stond ons in de weg om op 3 oktober met Christiane Baethcke de Lange Bretten in te gaan. De hele week al is het mooi weer, maar dank zij de naderende herfst toch wel vochtig genoeg om paddenstoelen te gaan kijken.
Voordat we de natuur ingingen showde Christiane nog even haar 'nieuwe' rode Nissan, gisteren gehaald. Toen ze hem dicht had gedaan bleven er lichtjes knipperen. Christiane wist al wel waar de radio zat, maar hoe breng je dat geknipper tot staan? Gelukkig kende één van de anderen dat uitzet-knopje.

Tegenover de zijingang van afvalpunt Seineweg gingen we het struweel in van het 'geheime' wandelpaadje over de voormalige spoordijk langs de Haarlemmertrekvaart.
De eerste paddenstoelen daar zijn Fopzwammen, zo genoemd omdat ze sterk in vorm, kleur en afmetingen kunnen verschillen, een moeilijk herkenbare soort.
Nou blijkt dat voor heel wat paddenstoelen te gelden: ondanks behoorlijk wat deskundigheid in de groep (en daar reken ik mijzelf in de verste verte niet toe; ik vind het alleen maar prachtig om al die mooie natuurwonderen te zien), was veel overleg nodig om tot determinatie te komen.

Er was allerlei 'gereedschap' voorhanden, spiegeltjes (ook op een steel, zoals een selfiestick), een mes, een vuistdikke Grote paddenstoelengids, neuzen en zelfs de mond van Christiane. Toch moesten diverse paddenstoelen mee om maandag 5 oktober in de werkgroep op naam te worden gebracht (dat doet die groep elke 14 dagen!), of direct die avond thuis.

Determinatie
foto Frans van der Feen

We vonden een Schotelrussula en Petra plukte een gelige berkenridderzwam. Plukken schijnt geen kwaad te kunnen, als je maar niet op het mycelium gaat staan.

Je kunt hem ook 'terugzetten', zodat alsnog de sporen worden verspreid.
Dan zien we één van de vele honderden soorten Gordijnzwammen. Er staan ook veel roodbruine Fopzwammen. Een Vaalhoed wordt geplukt; die ruikt naar rauwe aardappel.
Er komen hier in de Bretten twee soorten Aardappelbovisten voor. Als je de schubjes er afveegt en er ontstaan gaatjes dan is het een kleine, anders een wortelende Aardappelbovist.
Een argeloze wandelaar of iemand die hier zwerfvuil opraapt zal er zo maar voorbij lopen, maar wij vinden hier tientallen soorten paddenstoelen. Hannie noteerde er wel zo'n 50 in de lijst.
Hoewel Christiane de leiding heeft hebben Jan Willem en Petra Kerkhof ook heel wat te vertellen over allerlei kenmerken. Ze waren vanaf Sloterdijk over de Naritaweg gewandeld, waar ze bij de Abeelen al een Populierenmelkzwam en een Krulzwam in dit biotoop hadden gevonden.
Aan het eind van een dode tak vind ik een Roodporiehoutzwam (de onderkant lijkt wel een doolhof). Als je erover veegt wordt dat rood.
We zien een groepje Gordijnzwammen, met een wit randje. Die zijn uit de groep Telemonia.
Hun naam hebben ze te danken aan een spinnewebachtig gordijntje bovenaan de steel.
We zien ook een Witschubbige gordijnzwam. Een paddenstoel die Champignon wordt ge noemd is een Hebeloma, oftewel Vaalhoed, zegt de 'meester'.
Een volgende paddenstoel ruikt naar Kokos: de Kokosmelkzwam.
Op een omgevallen boom groeit een heel aantal Roodporiehoutzwammen met de kenmerkende scherpe rand.
Het hondje van Christiane geniet ook van de excursie; het kan hier lekker tussen de struikel snuffelen en scharrelen.
Bij een Satijnzwam wijst Christiane op de sporen boven op de hoed. De sporen stijgen door de thermiek op, maar als dan de avondkoelte komt dalen de sporen weer neer…

Roodporiehoutzwam
foto Frans van der Feen

Plooivoetstuifzwam foto Frans van der Feen

Grijze koraalzwam foto Frans van der Feen

De Hertenzwam lijkt sprekend op een satijnzwam, maar als hij op hout groeit is het dus een Hertenzwam.
Een Schubbige boschampignon wordt 'vastgesteld' (kleurt roodachtig).
Op een tak heeft zich een witte Slijmzwam gevestigd. Die slijmt jong en stuift oud.
Het voor Amsterdam bijzondere Amethistzwammetje (ook wel Rodekoolzwam genoemd) vinden we en een grote Gewone berkenboleet. Langs het pad groeit bijna onopgemerkt de Grijze koraalzwam.
Het is een schitterend smal natuurgebied waar we door lopen met allerlei struweel, o.a. Kardinaalsmuts en Rode kornoelje.
We komen nog de Paarse schijnridderzwam tegen en de Bonte berkenrussula.
Soms meen je een Parelstuifzwam te zien, maar als je de stekeltjes er af kunt vegen is het toch een Plooivoetstuifzwam.
Eindelijk is daar de paddenstoel die we als kind het eerste leerden de Vliegenzwam, rood met witte stippen; we zien er een heel stel.
Een bruin groepje zijn Donkere hazenoren, langs het pad staat (vermoedelijk) een Zwarte kluifzwam met zijn geribde steel en verderop zien we Witte kluifzwammen.
Een oude zwam heeft een bijna kantachtige steel. De laatste paddenstoelen, die ik noem (het is slechts een selectie) zijn de Panterammaniet en de Geringde ridderzwam (ringetje om de steel).

Leuk om zo veel moois te hebben gezien en zo dicht bij, in de achtertuin van Geuzenveld.

Frans van der Feen

Güzelçamlı

Volgend jaar willen we van 23 april tot 30 april een reis naar het Turkse dorp Güzelçamlı organiseren. Güzelçamlı ligt aan de westkust van Turkije, aan de rand van het Samsun Dilek nationaal park. Zie het vorige blaadje voor een uitgebreide beschrijving van het gebied. In dit schrijven wat meer praktische details. We proberen de kosten laag te houden. het streven is € 750,- inclusief maaltijden. We overnachten in vakantiehuisjes in het dorp zelf . De prijs is op basis van 4 personen per huisje. U kunt er natuurlijk ook voor kiezen met z'n tweeën, of alleen een huisje te huren. De prijs wordt dan wel hoger. Een huisje kost € 230,- per week. Het vakantiepark telt 5 huisjes. Mochten deze vol komen, dan kunnen we wellicht elders in het dorp iets huren. Maaltijden zijn in een lokaal eethuis. Belangrijk is echter wel dat we alles tijdig weten. De deadline voor inschrijving is 1 januari 2016.
Aantal deelnemers: minimaal 8. Maximaal 16.

Opgave bij Christiane Baethcke of Jan Timmer

Verslag vaarexcursie Botshol, zaterdag 12 september 2015

Vanaf 9.30 uur werden we met koek en koffie door de boswachter en twee vrijwilligers ontvangen in de werkschuur van Natuurmonumenten. De deelnemers aan deze vaarexcursie waren een mix van personen die actief zijn bij de IVN, De Ronde Venen, RAVON Utrecht, Werkgroep Vissen, Amfibieën & Reptielen Noord-Holland (VAR) en overige geïnteresseerden. Met zeventien deelnemers zijn we iets na 10.00 uur weggevaren, de Grote Wije op.
De eerste stop was op een gemaaid rietveld wat vol stond met zonnedauw. De groep wist drie kleine modderkruipers te vangen, naast een baars en blankvoorn. Een van de deelnemers zag een oranje vis zwemmen van naar schatting twintig cm lang. Blijkbaar heeft ook hier iemand zijn vijvervissen gedumpt. Of het een goudvis, -winde, -karper of koi-karper betrof was niet te achterhalen. Tussen het riet sprong een kleine groene kikker weg. Stukken schild van gepredeerde rode Amerikaanse rivierkreeften lagen verspreid over het terrein, en op land liep er enkele rond. Met het schepnet werd een tiental exemplaren gevangen (net als bij de andere bemonsterde locaties).

Stopplek twee was iets verder in het gebied waar een petgat is bemonsterd. Ook hier werden enkele kleine modderkruipers, baars en blankvoorn gevangen.

Monsterpunt drie lag een stukje noordelijker, aan de grens van het natuurgebied. Het water was smaller en heeft meer het karakter van een brede poldersloot. Bij de eerste schep werd weer een kleine modderkruiper gevangen. Een deelnemer schepte een school vetjes op! Op deze plek werd ook zeelt gevangen (klein en middelgroot), baars, blankvoorn en ruisvoorn. Een grote snoek werd net gemist, die sloeg uit het net. De bittervoorn werd niet gevangen, wel werden meerdere zoetwatermossels opgevist. De groene kikkers die na vangst tot op soort zijn gedetermineerd bleken bastaardkikkers te zijn. Op het perceel sprong nog wel een heikikker rond. Een leuke vangst was een ringslang! Een groot exemplaar werd gemist, maar een subadult vrouwtje werd gevangen zodat iedereen de slang kon zien en ruiken. Bijvangsten waren hier de vele staafwantsen

De tijd begon te dringen en doorgevaren naar de laatste stopplek. Hier moesten we een onderwaterhek passeren om er te komen. Het terrein werd uitgekamt op amfibieën en slangen, maar op een bastaardkikker na, lieten die zich helaas niet zien. Wel werd een moerassprinkhaan gezien. Bij de laatste scheppen met het steeknet werd weer een schooltje vetjes gevangen, blankvoorn en jonge kolblei. Circa 13.00 uur werd de vaarexcursie beëindigd.
Het was een leuke en bovenal gezellige excursie . We willen Natuurmonumenten dan ook hartelijk danken voor het mogelijk maken van deze vaarexcursie in het unieke gebied.

Geert Timmermans & Edo Goverse - Werkgroep Vissen, Amfibieën & Reptielen Noord-Holland (VAR)

Het gezelschap foto Geert Timmermans

Ringslang foto Geert Timmermans

Beheer, middel en effect Deel I: houtverwerking

In lekentaal denk je vaak in termen van oorzaak en gevolg. Er hangt een tak van een boom voor je raam. Die tak zaag je af. Het gevolg is dat je vrij uitzicht hebt, en dat er een tak op de grond ligt, die je meegeeft aan de vuilnisman.
In natuurbeheer ligt dat iets anders.
De overeenkomst: Stel die tak blokkeert een wandelpad, daarom moet hij weg. Je zaagt hem af, en het gevolg is dat het pad weer begaanbaar is, en dat er dan een tak op de grond ligt.
We nemen even aan dat de tak op dezelfde manier wordt afgezaagd, want dat spreekt al niet van zelf. En andere manieren hebben andere effecten op de boom zelf, op het aantal takken wat je gelijk ook maar even mee snoeit, en op de hoeveelheid afval; die je daarmee veroorzaakt.

Het grote verschil zit in dat geval in dat afval: wat te doen met die tak?
Elke oplossing heeft eigen effecten.

- laten liggen

Effect: loopkevers, bijen, wormen, pissebedden, muizen vestigen zich in en/of onder de tak; houtzwammen gaan op de tak groeien (met name korstzwammen, hertenzwammen, buisjeszwammen, geweizwammen).

- versnipperen (verhakselen)

Effect: hangt af van wat je ermee doet:

- op een hoop:
Er gaan muizen, padden en wespen in wonen, ringslangen zetten er soms eieren in af.
Er komen het eerste jaar hazepootjes (inktzwam), leemhoeden, of oranjerode stropharia's op de hoop te staan
Je kunt het ook als materiaal gebruiken om paden op te hogen
- verspreiden (sproeien):
Grondbijen, loopkevers, mieren en mycorrhiza paddenstoelen gaan dood.
Hazepootjes (inktzwam) zie je het eerste jaar, daarna zwavelkopje, geweizwam.
Na elke jaren zie je soms donsvoetjes, en op termijn (na 6 jaar) komen gekraagde aardsterren op de besnipperde grond.
Als je pech hebt vestigt zich klimop, brandnetel en braam.
Je kunt de snippers niet gebruiken als materiaal om paden op te hogen.

- in takkenril verwerken

Effect: je maakt schuilplaatsen voor padden, salamanders, muizen, insecten en nestlegelegenheid vogels (zoals winterkoninkje); op termijn bosmantelvorming.

- afvoeren

Effect: verschraling, meer in plaats van minder licht op de grond, ruimte voor bloeiende planten, je ontneemt hout-bewonende insecten een kans op vestiging.

Je kunt ook met andere middelen die tak verwijderen.

- Afbreken (tot 4 cm dik)

Effect: je verwondt de boom, waardoor een wond ontstaat waarin zwammen, insecten, kleine zoogdieren en kleine vogels zich kunnen nestelen.

- takkenschaar (tot 4 cm dik)

Effect: je beschadigt de boom nauwelijk (als de schaar niet met een schimmel is besmet, overleeft de boom makkelijker dan bij afbreken door de rechte snede) Kans op paddenstoelen is klein, kans voor insecten, e.d., is klein.

- beugelzaagje (tot 7 cm dik)

Effect: beugelzaagbladen zijn vaak besmet, vooral loodglans (paarse korstzwam) wordt vaak over gebracht door zagen. Hoewel de wond klein lijkt, is die op langere termijn vaak dodelijk.

- motorzaag (alle diktes)

Effect: het gaat heel snel, en omdat het enige tijd duurt voor de motor het doet, zul je eerder geneigd zijn om meteen nog wat meer zaagwerk te verrichten dan alleen op die ene tak. Andersom, je pakt hem pas als de tak erg dik is, of het hout zwaar of hard, en dan plan je meestal meerdere ingrepen tegelijkertijd.
Dat betekent dat je meer afval maakt waarvoor je iets moet verzinnen. Door de omvang zul je vaak kiezen voor een takkenril, want dat is het goedkoopste en het snelste. Nog vaker zul je kiezen voor een takkenhoop in plaats van een gestoken ril. Nog minder werk, maar rommeliger, minder stabiel, minder duurzaam, en met minder bescherming voor de fauna.
Het verband handeling-effect-bijeffect is een onomkeerbaar verband, is een statistisch verband, is een ervaringsfeit, en is wetenschappelijk onderzocht. Dat verband berust niet op autoriteitsargumentatie (drogreden: professor X heeft dit gezegd, dus moet het wel zo zijn), maar op praktijkervaring, vanuit het beheer.

Wetenschap toetst vaak waarschijnlijkheden die de praktijk al lang ervaren. is Zozeer zelfs dat je vaak denkt, waarom had dat nou nog onderzocht moeten worden.
Het antwoord is natuurlijk: vanwege het geld. Als je iets goedkoper kunt doen, door bepaalde handelingen achterwege te laten, dan kies je voor goedkoper. Als er wel bezwaren zijn, dan maak je een afweging wat die ongewenste effecten je waard zijn.
Elk van die hout-handelingen heeft dus eigen zichtbare effecten, onzichtbare bijeffecten, voordelen en nadelen. De gemeente hanteert kwaliteitsbladen. Die gaan uit van de middelen om iets te verwijderen (b.v. zaag, vingerbalk) en het visuele resultaat (de kwaliteit) van het effect van de handeling na verwijdering van het daarmee veroorzaakte afvalproduct (b.v. hout, hooi). Die bladen gaan niet in op wat er aan flora/fauna overlijdt direct of indirect ten gevolge van de ingreep. Mensen zijn zich dat vaak niet bewust.
Sproeien van snippers leidt vaak tot definitief verlies van een veelsoortige fauna (bijen, wespen, mieren, loopkevers), en tot verlies van mycorrhiza soorten (met bomen samenlevende paddenstoelsoorten die de boom beschermen tegen besmettingen, en dus leiden tot gezondere bomen). Hoe erg is dat nou helemaal? En wat voor moois krijg je daarvoor terug?

De keus hangt af van gebiedstype, inventarisaties, de aan- of afwezigheid van kwetsbare soorten in dat gebied, en de kans op herintroductie van die kwetsbare soorten. En de keus hangt af van de beschikbare gelden. Een sobere keus leidt soms tot duurzame verarming.

Jan Willem Wertwijn

Hügelen, wat is dat?

In 1993 kwam ik in de wijk Spoorzicht (Diemen) wonen. De wijk ligt tussen twee spoorlijnen in (Goederenboog en lijn Amsterdam-Gooi), vandaar de naam.
In 1969 is hier een sportpark aangelegd, naast de wijk, ten behoeve van de DVAV (voetbal, honkbal en atletiek). Er was op de bestaande veenweide 60.000 kuub zand gestort, en er was een drainage systeem geplaatst, met buizen om de meter afstand, en een pomp om het gebied droog te malen. In de beginjaren hoefde de pomp maar af en toe aan; 16 jaar later stond die pomp dag en nacht te brullen, en kreeg de velden nog niet droog. Steeds meer wedstrijden werden afgelast. Voetbalveld II was al in 1980 opgegeven. In 1984 stond in de krant dat er rietorchissen

stonden in dat 2e veld.
In 1984 werd de spoorboog (Weesp-DiemenZuid) aangelegd; compensatiegeld bood de mogelijkheid om nieuwe velden in te richten. De sportclubs werden vriendelijk verzocht te verkassen. Dat gebeurde in 1986. De pomp bleef brullen, en een boer maaide jaarlijks de velden om veevoer. In 1993 nam iemand de pomp mee, voor eigen gebruik. Daarna werd het stil. Er viel niet meer te maaien en de velden bleven te nat om te kunnen hooien.

Zo leerde ik het kennen: vlak, onbebost land met een hol staand profiel, met onder water gelopen gravelbanen waarop egelboterbloem en duizendguldenkruid hun niche gevonden hadden. In korte tijd veranderde het terrein; rode kornoelje, akkerdistels, wilgen schoten op, en achteraan begon het jonge elzenbos te spruiten.
In de veldzomen waren windsingels aangeplant (in 1969) met es, es, iep, spaanse aak, kornoelje, hazelaar, en populier. Vanwege iepziekte bestrijding reed ieder jaar een 4-wheel drive over het terrein, langs de bosranden ter inspectie, en de slingerende paden van 2015 volgen nog steeds het slippende bandenspoor van die inspecties. In de jaren 2000-2005 stonden er allang elzen in dat spoor, maar die werden plat gereden of weggeknipt.

Rond 2000 ging ik om ideeën op te doen kijken bij de Oeverlanden, Ruige hof, Wiedijk, Amstelpark, Thijssepark, Landwehrpark, en dergelijke. Een excursie uit die tijd die me bij bleef was die van Kees-Jan van Dijk. Hij opende mij de ogen voor het spel met de abiotische factoren, biodiversiteit vergroten door reliëf aan te brengen, met puin, zand, en/of graafwerk. Want zei hij, “hoger is warmer en droger, lager is natter en killer, en een helling maken betekent zon- en schaduw-, en dus ook winderige en luwe kanten”.

Dit voorjaar (2015) was ik op bezoek bij de tuinen van Ger Londo. Schitterende tuinen, waar vals spel wordt gespeeld, gesteld dat je plastic- en bentonietmatten niet als natuurlijk, ecologisch verantwoord, materiaal ziet. Ger zei dat hij die matten nodig had om een natuurlijk verloop aan te leggen, want in zijn visie is het niet toereikend om hellingen te maken; er moet ook verloop zijn van het regenwater van droog naar nat, en een spel van uit- en inspoelende kalk. Die visie is essentieel om bepaalde vegetatietypen te kunnen realiseren, en om te voorkomen dat moerasplanten overwoekerd raken door dieper wortelende ruigtekruiden.

Terug in Diemen stel je dan de vraag. Wat is een natuurpark? Is dat een heempark? Gaat het vooral om de vegetatie? Of gaat het toch meer om de fauna? De

keus destijds was duidelijk: er vormt zich bos, en dat bevindt zich als een kamer aan de gang van een trekroute. De functie van ecolint-kamer bepaalt de beheer-voorkeuren.

Het park is op sommige plekken zo nat dat van half december tot mei (pure neerslag) het water tot +40 cm boven het maaiveld staat , en van mei tot half december is het zo droog dat het water op meer dan 120 cm onder het maaiveld zit (pure verdamping).

Op de bodem die in de winter zeer nat is, wordt de groei van planten sterk afgeremd door zuurstoftekort en door de trage opwarming van de bodem. De grond blijft zwart zien, soms met wat mos begroeid. Ook op de stammen daar zit veel mos.
Overwinteren in het natte deel betekent verzuipen in winterslaap. Alle zoogdieren en insecten overwinteren in de drogere delen. Er valt dus nog wat te winnen!

Biodiversiteit bereik je door meer variatie: zon-schaduw, hoog-laag, droog-nat, winderig-luw, arm-rijk, minder of meer vermolmd hout. Hügelen (hügels maken) is een term uit de permacultuur. Hügelen maakt dingen mogelijk in de natte delen van het park.. En Hügelen is een rage. Spoorzicht heeft vijf Hügels, allemaal anders. De nieuwste is het hoogst (80 cm) en het langst (10 meter).

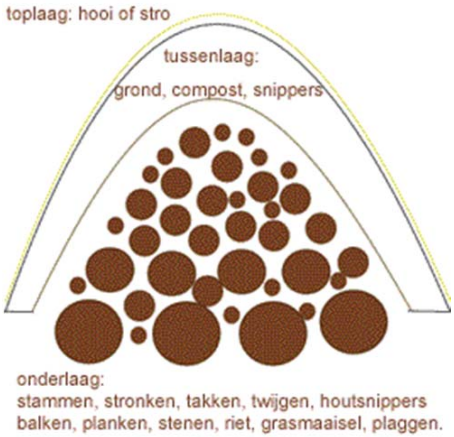

Tekening schematische bouw hügel

Een Hügel (heuveltje) is een aarden wal op een houten vloer. Houtsnippers tussen de stammen leggen ze vast tegen wegrollen. Hout vermolmt, de snippers het eerst. Daardoor houdt het vocht vast. In een droog seizoen is een Hügel natter, in een nat seizoen droger dan de omgeving.
In de Noordelijke Oeverlanden zijn heuvels aangelegd van puin en kalkrijk zand, en die lenen zich meer voor duinvegetatie.

Biodiversiteit bereik je door meer variatie: zon-schaduw, hoog-laag, droog-nat, winderig-luw, arm-rijk, en met de aanleg van bijvoorbeeld Hügels krijg je dat simpel voor elkaar.

Permacultuur is een term uit de tuinwereld. Als je optimaal gebruik maakt van eco-logische processen, en op zo duurzaam mogelijke wijze voedsel produceert, dan is ieder jaar je tuin omspitten tijdrovend, en slecht voor de bodemstructuur en de processen die zich daarin afspelen. Als je niet ieder jaar hoeft om te spitten, dan ben je veel duurzamer bezig, en maak je vanzelf een beter gebruik van de bestaande processen in de bodem.

Oostenrijker Sepp Holzer schreef het boek, Holzer's permacultuur (vertaald uitgegeven in 2012), over het toepassen van hoge bedden voor agrarisch gebruik. De Hügelkultur is een eeuwenoude wijze van gewassen verbouwen op zogenaamde Hügelbeeten.
In de permacultuur maken tuinders gebruik van heuveltjes om te oogsten zonder jaarlijks mest onder te moeten spitten. Die heuveltjes bestaan uit heel veel compost met daarop heel veel grond. En in wisselteelt kun je daarop jarenlang zaaien en oogsten.

In bosbeheer probeer je ook ecologische systemen en processen optimaal op te starten, en daarna zo lang mogelijk (dus duurzaam) met rust te laten. Dat is beter voor het bodemleven en beter voor plant en dier.
Je kunt Hügels inrichten voor eten uit het wild (dan maak je bedden met rijk organisch materiaal), of je kunt Hügels maken voor meer variatie ten opzichte van de directe omgeving (dat zijn juist bedden met schralere grond boven op), of je doet beide, voor nog meer variatie.

Hügels in bosbeheer komen niet voor. Wel rabatten, houtwallen, aarden wallen, ... Dat is vreemd. Betekent dit misschien dat er een gewoon Nederlands woord voor is, zoiets als terpbouw, of aarden wal? Want ze bestaan wel degelijk, in het Laegieskamp bijvoorbeeld.

Jan Willem Wertwijn

Plooirokje en fopzwammen

Maar liefst twintig belangstellenden liepen zaterdag 17 oktober met Christiane Baethcke mee door paddenstoelenparadijs Watergraafsmeer tussen de voetbalvelden aan de Radioweg, richting Diemen.
Hoewel we toch nog een kleine dertig paddenstoelen zagen was het geen paradijselijke ervaring: Vandaag was het druilerig, maar de week ervoor zou het te droog zijn geweest.
Niettemin konden we, soms met enig speurwerk tussen het hoge gras, heel mooie kleinoden vinden.
Geopend werd met twee boomstammen vol met Viltig judasoor en iets verder onder aan een dode boomstam, een Lakzwam.
Zwerminktzwammen doen hun naam eer aan, we vonden er twee plukken van een heel stelletje.
Rondom een stapel oude boomstammen, kennelijk neergelegd tegen parkeeroverlast, stonden Glimmerinktzwammen, maar ook enkele Fopzwammen. Uit de plaatjes van de Tranende franjehoed druppelen een soort tranen
Ik wist niet dat er zoveel soorten paddenstoelen zijn. Bij elke vondst moet goed op een aantal kenmerken worden gelet. Jan-Willem herkent ze vaak meteen aan de reuk. Andere leggen de paddenstoelen liever later onder de microscoop.
.
Christiane ontdekte een plooirokje, zo duiden deskundigen een Plooirokinktzwam aan.
Over de brug komen we bij een Witte kluifzwam; verderop staan er nog meer op ons te wachten. “Waar blijven nu die beloofde Vliegenzwammen?” vraagt Marijke. Helaas die staan er momenteel (nog) niet. Misschien moeten we later in het seizoen hier nog eens langs fietsen?
We treffen de Zilveren ridderzwam aan, o.a. herkenbaar aan zijn fiere houding, een echte ridder.
Iets verder staat de geschubde inktzwam.

Geert Timmermans kwam ook nog een kijkje nemen op deze vorig jaar door hem ontdekte plek.
Op zijn smartphone kon hij de vliegenzwammen laten zien, waarmee het toen, najaar 2014, vol stond.
Ha, zien we daar een Russula met zijn ronde cellen en gekartelde plaatjes? Ze zijn heel breekbaar. Voor de zekerheid gaat-ie mee voor nader onderzoek.
We zien een al omgevallen Gordijnzwammetje. Verderop is recent een nieuw

Tranende franjehoed
foto Loes van der Feen

Viltig judasoor
foto Loes van der Feen

Gordijnzwam
foto Loes van der Feen

Zwerminktzwammentjes
foto Loes van der Feen

voetpad aangelegd, waardoor de grond is omgewoeld; niet bevorderlijk voor de paddenstoelen.
Een fraai kleinood vormt de Satijnvezelkop.
Weer verder lopend wordt een Bruine bundelzwam ontdekt, geen bundel, maar slechts twee.
Volgens Jan-Willem is het een Veldridderzwam. Maar dan zou de paddenstoel recht moeten zijn en niet zo'n krom als deze vondst. Ja, dat heb je met al die deskundigen. Aan het begin van de excursie vroeg al iemand zich af of dat ook een kenmerk van paddenstoelenkenners is, dat ze eigenwijs zijn.
Er zijn ook zoveel variaties in paddenstoelenland, daar kun je hele avonden over delibereren.

Gevaar gloort
Prachtig van kleur is de Paarse satijnvezelkop. Aan de andere kant staat een rij Radijsvaalhoeden.
Dan wordt de meest giftige onder de paddenstoelen ontdekt: de Groene knolamaniet. 'Death angel' noemen Engelsen hem.
Soms proeven mycologen hun vondsten. Onwetenden die dat doen proeven een lekkere smaak, champignonachtig, maar als je er van eet, en niet uitspuugt, voel je je enkele dagen niet goed, maar dan is het al te laat: Je lever en je nieren worden er door aangetast!
De knolvormige steelvoet ontspringt uit een vlezige witte schede, een soort 'beursje'. De hoed is olijfgroen en de steel heeft een witte hangende ring.

Wel beperkt eetbaar is de Heksenboleet, al is voorzichtigheid geboden omdat veel paddenstoelen op elkaar lijken. Deze kleurt indigoblauw als je hem doorsnijdt.
De Parelamaniet kleurt rood bij beschadiging.
Terwijl het gezelschap enkele kleine paddenstoelen vertrapt bewonderen we een Gordijnzwam. Er staat ook een minieme Mycena bij (maar daar heb je ook weer een heleboel soorten van en om die te onderscheiden is veel gedetailleerdere kennis onontbeerlijk).
We sluiten af met de Grasleemhoed. We lopen terug, want het is kil.
We zien nog de Wollige bundelzwam tegen een oude populierenstam. Op de stam het korstmosachtige Geel schijfzwammetje. Op een andere stam zien we Platte tonderzwam.

Frans van der Feen
(Voor een volledige lijst van de waarnemingen wordt verwezen naar de tabel in rubriek waarneming)

Uit het aantekeningenschrift van Jac. P. Thijsse vanaf 1884

De onderstaande tekst met drie afbeeldingen, gepubliceerd in het "Jaarverslag 2014" van de Stichting Thijsse's Hof, is met toestemming van Roland Brakel overgenomen, waarvoor dank. Ter herinnering ook aan een bijzondere rondleiding door Thijsse's Hof op 25 juli 2015, de 150e geboortedag van Jac. P. Thijsse, door de planten- en vogeltuin in het Bloemendaalsche Bosch, verzorgd door Roland Brakel en Hein Koningen. Tijdens de rondwandeling nog enkele zonnestralen in het begin, daarna bewolking, regen met stevige wind die later aanwakkerde tot een serieuze storm. Een dag vol herinneringen!

Eene wandeling naar zee

Thijsse's Hof is in het bezit van een persoonlijk aantekenboekje van Jac. P. Thijsse. Een schriftje met harde kaft dat mooi gerestaureerd is door Gerrit Versluis. Roland Brakel - onze beheerder-hovenier neemt u met onderstaand artikel mee terug in de tijd...

Het vangt aan op woensdag 13 februari 1884. Thijsse is dan nog jong en wel 18 jaar. In 1883 had hij aan de kweekschool zijn diploma behaald en was gaan werken op een lagere school in Amsterdam. Zijn omzwervingen rond Amsterdam zijn beschreven in keurig regelmatig schoonschrift, bijna zonder doorhalingen. Hij trok veel richting Muiden, Schellingwoude en de Zuiderzeedijk. Er staan verslagen in van deze tochten en verder meer gedetailleerde beschrijvingen van de planten die hij onderweg tegenkwam.
Het boekje bevat verder aantekeningen met potlood, inkt en in aquarel. Een van de omzwervingen brengt hem naar Bloemendaal. Ik geef de tekst letterlijk zoals door Jac. P. geschreven; de tekst tussen haakjes [...] is van mijn hand.

3 juni ..

Van Haarlem naar de Kleverlaan gewandeld geraakte ik in 't Bloemendaalse Park. Daar in een kuil onder eiken, iepen en beuken groeide Scrophularia vernalis [Voorjaarshelmkruid, ook nu nog juist in onze regio veel aanwezig] in overvloed, langs den boschweg Anchusa officinalis benevens Vicia, Glechoma, Lychnis, Papaver, Veronica, Myosotis, Rubus en anderen. [O.a. Gewone ossentong, Wikke en Hondsdraf]. Eenmaal dwars door het park gegaan stuitte ik op een omheining van ijzerdraad en daar ik het niet nodig oordeelde de buitenplaats te bezoeken wandelde ik langs een weg langs 't rasterwerk noordwaarts.

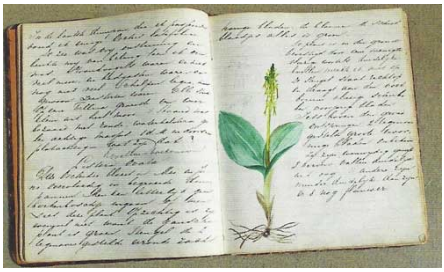

Een hagedis kroop dodelijk verschrikt onder 't gras de vogels zongen lustig voort. Altijd nog was de streek boschrijk vooral voorbij Saxenburg, daar zag ik een Papaver Rhoeas met 6 bloembladen. [Grote klaproos]. Eene knop, zeer jong nog, van dezelfde plant vertoonde er maar 4, die nog wit en kort, niet gefrommeld waren. Dat gebeurt dus later. Papaver dubium [Bleke klaproos] groeide er ook. Verder nam ik mede Ornithogalum umbellatum en Reseda Lutea [Gewone vogelmelk en Wilde Reseda].

Afbeelding schrift

Eindelijk vond ik een dwarsweg kort voor Meerenberg, waarlangs ik in de duinen kon geraken [nu onderdeel van Park Brederode]. Op 't eind van die dwarsweg trok ik een mooie Anch. Officinalis uit den grond [Slangenkruid] en enige passen verder stond ik midden in een bed van Aristilochia

clematitis [Pijpbloem]. Er groeiden er wel duizend. Daarvan dus enige geplukt en een uitgegraven. Ook groeide daar Convallaria polygonatum [Welriekende salomonszegel]. Nu de duinen in. 't Woei vrij hard en 't stuifde van belang. 't Eerst wat ik zag was eene witte vlakte met Rosa pimpinellafolia [Duinroosje]. Ook groeide daar Poterium sanguisorba, Polygala vulgaris en Obranche Galii [Kleine pimpernel, Gewone vleugeltjesbloem en Walstrobremraap]. Al deze planten zag ik in den loop van den dag nog zeer veel.

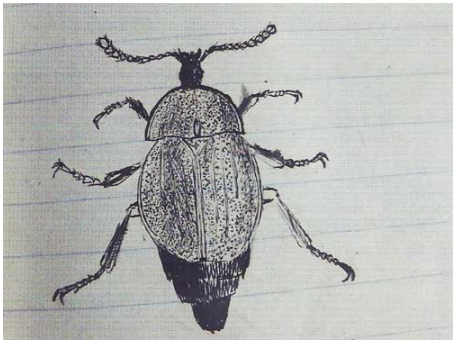

Nu eene duinvallei in. Daar bloeide tusschen andere heesters Viburnum opulus [dit is de Gelderse roos]. Een einde verder vloog eene vrij groote slanke, donker gekleurde vogel voor mij op en ik vond daar onder eene kleinen berk geheel onbeschut, niet eens in een kuil, 2 groote eieren (iets groter dan een duivenei) wit met bruinzwarte vlekken.

Afbeelding uit schrift

Mijn bus [botaniseertrommel] begon al mooi vol te worden, maar Listera ovata [Grote keverorchis] en Lathyrus pratensis [Veldlathyrus] moesten er hier nog bij, verderop nog Gnaphalium diocum [Rozenkransje, deze plant komt nu in de Haarlemse duinen niet meer voor. Frederik van Eeden noemt haar in Onkruid ook voor de Haarlemse duinen] Fragaria vesca Veronica officinalis [Bosaardbei, Mannetjesereprijs].

Ik was nu nog niet ver de duinen in, de zee was echter zichtbaar en ik besloot rechtuit er heen te loopen. Ik passeerde een paar groote duinvalleien, waar zeker vele kievietsnesten waren, want als ik ze overstak vlogen geregeld 3 of 4 kievieten om mij heen en maakten een geweld van belang. Ook snippen schreeuwden om er naar van te worden.

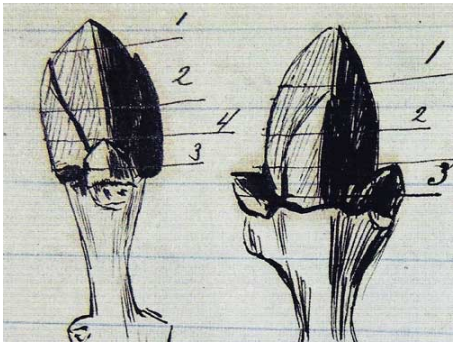

Afbeelding uit schrift, knop van een es

In de laatste duinpan die ik passeerde vond ik enige Orchis latifoliae [Brede orchis].
De zee was vrij onstuimig en beukte mij van belang toen ik er in was. Strandvogels waren er niet veel meer, en badgasten waren er nog niet veel. Schelpen legio, maar gewoon.

Zeesterren waren alle stuk. Op eene Tellina [schelpensoort] groeide een wier kleur, wit heel mooi [wellicht toch een Bryozoa, mosdiertje]. 't Strand was bezaaid met ronde, waterheldere gelei achtige massa's 1 d.m. in doorsnede platachtig — wat zijn dat?

Naschrift Roland Brakel:
Op de eerste bladzijde van het aantekenboekje van Jac. P. Thijsse staan vier regels van een Duits gedicht. Ik was wel nieuwsgierig naar de betekenis van deze regels en heb Dirk Kapteyn den Boumeester, germanist en bij Thijsse's Hof betrokken, gevraagd hier eens naar te kijken. Het lezen van het handschrift was moeilijk en de tekst is overhandigd aan Pieter Brederoo. Pieter Brederoo heeft veel ervaring met archiefonderzoek en het lezen van oude handschriften. De dichtregels konden vervolgens uitgeschreven worden.

Wer Dir, ja Dir Natur, sein ganzes Sein ergeben,
Der fühlt das herbe Weh der armen Erde kaum:
Du lebst in ihm, er lebt in Dir ein sel'ges Leben
Und diese Seligkeit ist mehr als flücht'ger Traum

De vraag was nu van welke dichter deze regels kwamen. Zoeken op internet gaf geen direct resultaat. Er was ook geen sprake van een bekende dichter. Uiteindelijk is de dichter wel gevonden: Ludwich Bechstein. http://de.wikipedia.org/wiki/Ludwig_Bechstein

Dirk Kapteyn den Boumeester heeft vervolgens onderstaande vertaling gemaakt.

Wie jou, ja jou natuur, met hart en ziel is toegedaan,
Die voelt nauwelijks de bittere smart der arme aarde:
Jij leeft in hem, hij leeft in jou een zalig leven
En deze zaligheid is meer dan een vluchtige droom.

Thijsse's Hof
Planten- en vogeltuin in het Bloemendaalsche Bosch
Mollaan 4
2061 BD Bloemendaal

Telefoon 023-5262700

www.thijsseshof.nl

Excursie- en lezingenprogramma KNNV- afdeling Amsterdam 4e kwartaal 2015 en 1e kwartaal 2016

LET OP:
De **KNNV-lezingen** en **vergaderingen** vinden plaats in de kantine van de **Groenvoorziening** van **Gedenkpark (begraafplaats) De Nieuwe Ooster (DNO),**
Ingang Rozenburglaan 5, 1097 GA Amsterdam (dus geen Kruislaan!)
Vanaf de ingang Rozenlaan (achter het hek kan worden geparkeerd) is het ca. 5 minuten lopen naar de kantine.
Vanaf halte Kruislaan/Middenweg tram 9 en bus 15 is het 10-15 minuten lopen.
Vanaf halte Zaaiersweg bus 41 is het 5-7 minuten lopen.
Wij mogen 's avonds van ca. 19.30 uur tot 22.30 uur van deze ruimte gebruik maken voor lezingen en vergaderingen. **Tussen 19.30 en 20.00 uur is het hek geopend, tenzij anders bij de beschrijving van de lezingen is aangegeven. Om 20.00 uur wordt het toegangshek van DNO gesloten!**

Openbaar vervoer: dienstregelingen veranderen per seizoen! Ga tijdig van huis, er kan 10 minuten verschil in de vertrektijd zitten. In het weekend verandert het nummer van de bus hier en daar, kijk even op de bushalte hoe het in elkaar zit. Bij twijfel: bel het openbaar vervoer (0900 9292, € 0.70 per minuut), internet: **www.9292ov.nl**
Alle excursies, lezingen, cursussen, verslagen, foto's en de waarnemingen staan ook op de website van de afdeling, internet: www.knnv.nl/amsterdam
Afkortingen opstappunten:
AS Amstelstation, **CS** is Amsterdam-Centraal Station, **DD** is station Duivendrecht, **SD** is Amsterdam-Sloterdijk, **WTC** is station WTC, parkeerterrein ABN/AMRO.
Hoe bent u verzekerd?
Van verschillende zijden is ons gevraagd of je tijdens een KNNV-activiteit, zoals een excursie, verzekerd bent. Wij hebben dat nagevraagd bij het hoofdbestuur. Daarop kregen wij een uitgebreid antwoord. De essentie zullen we hieronder weergeven.
Landelijk heeft de KNNV een WA-verzekering (wettelijke aansprakelijkheid) afgesloten. Deze geldt alleen voor KNNV-leden tijdens KNNV-activiteiten. Donateurs en introducés zijn dus niet verzekerd. Ook de reis van huis naar de KNNV-activiteit en terug is niet verzekerd. Het is dus van belang zelf voor een goede WA- verzekering te zorgen. De KNNV-verzekering is vooral een vangnet, voor als de eigen verzekering ontbreekt, of niet toereikend is.
Klaas Kaag, KNNV afd. Den Helder, overgenomen uit Op de Kop 2005, nr. 3.

Thijssejaar

Dit jaar is het 150 jaar geleden dat Jakobus Pieter Thijsse werd geboren (Maastricht 25 juli 1865 – Bloemendaal 8 januari 1945). Daarom is 2015 het Thijssejaar. Thijsse woonde en werkte als onderwijzer vele jaren in Amsterdam en was in 1901 een van de oprichters van de Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, de huidige KNNV, vereniging voor veldbiologie. Om bij zijn 150 geboortejaar stil te staan zijn er in 2015 een aantal KNNV-activiteiten waarin speciaal aandacht wordt geschonken aan Ko Thijsse, die zich later wat deftiger Jac.P. ging noemen. Deze activiteiten zijn met het ex libris 'Onbekommerd' van Thijsse herkenbaar gemaakt.

Onbekommerd; het levensmotto van Jac. P. Thijsse. Vijf zingende spreeuwen in een boomtop staan centraal in het door op het door B. W. Wierink ontworpen ex libris. Geen ijsvogel, slechtvalk of nachtengaal maar vijf spreeuwen in een kale gure wilg (?). De katjes nog in de knop en de spreeuwen die zich niets aantrekken van weer en wind maar lustig zingen zonder zich ergens om te bekommeren. De lente, het begin van alles, wordt hier door de spreeuwen onbekommerd ingeluid. Waarschijnlijk herkende Thijsse zich zodanig in hen en hun zanggedrag of sprak het hem zo aan dat hij het in zijn ex libris opnam.

Wil je meer weten over leven en werken van Jac. P. Thijsse lees dan "Jac.P. Tijsse, een biografie", van Sietzo Dijkhuizen, De Arbeiderspers 2005, 295 pp., zw/wit foto's – interessant en vlot leesbaar geschreven.

Donderdag 12 november 2015 Herfstwandeling Amsterdamse Bos o.l.v. Ria Simon

Ieder jaar maken we omstreeks deze tijd in Het Bos een wandeling en vinden dan meestal wel 30 soorten paddenstoelen. Verder kijken we naar alles wat we tegenkomen. Het betreft een halve dagexcursie. Verzamelen: 10.30 uur bij de KNNV-iep vóór bezoekerscentrum De Boswinkel (v/h De Molshoop), Van Nijenrodeweg (in Het Bos), Amsterdam. Te bereiken met buslijn 170 en 172 Connexxion.

Zaterdag 14 november 2015 Lezing over de grondgaaien verzorgd door Piet Veel Plaats: Kantine DNO, aanvang 20.00 uur.

Grondgaaien zijn vertegenwoordigers uit de kraaienfamilie van het geslacht Podoces. Het zijn vogels die hun leven - zoals de naam al doet vermoeden - grotendeels op de grond doorbrengen en die zelden het luchtruim kiezen. Er zijn vier soorten, die allen in verlaten Centraal Aziatische woestijnlandschappen leven en

genoemd zijn naar hun 19e eeuwse ontdekkers. Grondgaaien leven in de zoutsteppen van Iran, de Hongersteppe in Kazachstan, de Gobiwoestijn in Mongolië en de Taklamakan-woestijn in Chinees Turkestan. Ze leven dus in extreme landschappen. Toen in 2000 Harm Botman, Fred Koning, Theo Bakker en Piet Veel deze vogels in Kazachstan tegenkwamen vatten zij het plan op om ook de andere soorten op te zoeken: het Groot GrondGaaien Genootschap (GGGG) was geboren. Piet Veel doet in zijn lezing verslag van deze reizen en laat de imposante landschappen zien en hoe mensen hierin weten te bestaan. Uiteraard komt de natuur ook aan bod, al was het maar door een enkele foto van een grondgaai.

Woensdag 18 november 2015 Uilenballenpluisavond o.l.v. Nico Jonker. Plaats: Kantine DNO, aanvang 20.00 uur.
Landschap Noord-Holland, de Kerkuilenwerkgroep Noord-Holland en de landelijke Zoogdiervereniging zijn voorjaar 2011 gestart met onderzoek naar de verspreiding van kleine zoogdieren in Noord-Holland. Muizen, woelmuizen en spitsmuizen zien we maar zelden en het vangen ervan is doorgaans zeer tijdsintensief en bovendien weinig succesvol. Het is dus raden naar de verspreiding van de verschillende soorten. Uilen kunnen ons daarbij helpen door te onderzoeken wat uilen zoal gegeten hebben. Het mooie van dit onderzoek is dat uilen vaak dichtbij hun nest voedsel halen en het uitpluizen van braakballen dus informatie geeft over de directe omgeving van de nestplaats. Vooral bij kerkuilen is de nestplaats meestal bekend, aangezien ze vaak in speciaal daarvoor opgehangen nestkasten bij boerderijen broeden (en daar ook hun braakballen achterlaten). Tot 1990 broedden er geen kerkuilen meer in Noord-Holland. Rond die tijd is de kerkuilenwerkgroep gestart en fanatiek aan de slag gegaan met timmeren en ophangen van nestkasten. En met succes. Op dit moment broeden er ongeveer 130 paar kerkuilen in Noord-Holland. Voor verspreidingsonderzoek van kleine zoogdieren zijn kerkuilen geschikte medewerkers. Ze zijn niet kieskeurig en eten de door veel roofdieren versmaadde spitsmuizen. Verder zijn ze honkvast en jagen alleen in de directe omgeving van de nestkast. Er is een goed beeld van de verspreiding van de muizen in de provincie, maar in de omgeving van Amsterdam zijn nog wat lacunes (zie http://uilenballenpluizen.nl/NH/kaart.php). Om deze lacunes op te vullen gaan we dinsdag 18 november uilenballen pluizen uit de omgeving van Amsterdam. Braakballen, determinatietabellen en tandenborstels zijn aanwezig. Zelf meenemen een loep en een pincet.

Zaterdag 21 november 2015 Paddenstoelenexcursie Natuurpark Spoorzicht en omgeving, Diemen o.l.v. Christiane Baethcke en Petra Kerkhof
Verzamelen 11.00 uur NS-station Diemen, bij de bushalte noordzijde van het

station.
Let op : alle paddenstoelenexcursies zijn OPBEL excursies. Dat wil zeggen dat deelnemers de excursieleider Christiane Baethcke (06-13580780) de avond voor de excursiedatum tussen 18.00 en 20.00 uur moeten bellen om zich aan te melden. Onder slechte weersomstandigheden (droogte, vorst of zeer slecht weer) kan de excursieleider besluiten om de excursie niet te laten plaats vinden of naar een ander gebied te verplaatsen.

Zaterdag 28 november 2015 Excursie buitenplaats Velserbeek, Velsen-Zuid o.l.v. Ria Simon
Velserbeek is nu een mooi aangelegd wandelpark met oude bomen, waterpartijen, fantasiehuisjes en misschien ook nog paddenstoelen.
Het is een hele-dag excursie; kijker en lunchpakket meenemen.
Vertrek: bus richting IJmuiden vanaf busstation Elandsgracht/Marnixstraat 9.52 uur.
Uitstappen halte Parkweg in Velsen (plm. 10.30 u), waar we verzamelen en naar Velserbeek lopen, aan de overkant gelegen.

Zaterdag 12 december 2015 Lezing over het leven van de Amsterdamse natuuronderzoeker J. Walters (1926-2009) door Martin Melchers Plaats: Kantine DNO, aanvang 20.00 uur.
Jacob Walters was een van de meest productieve veldonderzoekers van de natuur in Amsterdam, gedurende meer dan zestig jaar. Van1948 tot 2003 heeft hij ruim 140 grotere en kleinere publicaties over de broedvogels en enige over planten in verschillende studieterreinen in Amsterdam-West en de Amsterdamse Waterleidingduinen het licht doen zien. Omdat hij zijn diverse onderzoekingen nauwgezet heeft gedocumenteerd zijn deze publicaties en zijn omvangrijke archief een rijke bron van langjarige populatie-gegevens, en een toonbeeld van gedisciplineerde studiemethoden en degelijke verslaglegging. Naast gebiedsinventarisaties deed Walters in zijn latere jaren veel broedbiologisch onderzoek, vooral van plevieren. Hij was actief als vogelringer en vogelfotograaf en karteerde ook nog planten.
Kortom, een uiterst veelzijdig natuurmens en een buitengewoon ijverig veldornitholoog. Aan de hand van nagelaten dagboeken en diamateriaal zal Martin ons meenemen in natuurleven van J. Walters. Rijke

Donderdag 17 december 2015 Wandelexcursie in de Amsterdamse Waterleiding Duinen o.l.v. Ria Simon
Duur van de tocht is afhankelijk van het weer, wel eten, drinken en een kijker meenemen.
Toegangskaartje is verplicht en bij automaat te verkrijgen. Met stadspas van Amster

dam gratis.
In de kanalen en de Oranjekom watervogels te zien die er overwinteren. Verder een gebied met veel struiken als duindoorn, kardinaalsmuts, sleedoorn, meidoorn, vogelkers.
Vertrek: bus 80 ri Zandvoort van busstation Elandsgracht/Marnixstraat 10.06 uur. Uitstappen halte Waterleiding Zandvoort en daar verzamelen (plm. 11.00 u).

Zaterdag 9 januari 2016 19.30 uur Nieuwjaarsbijeenkomst 20.00 uur Lezing over het Kennemerstrand gebied, IJmuiden, verzorgd door Jaco Diemeer Plaats: Kantine DNO, aanvang 20.00 uur.
Het Kennemerstrand is 20 jaar geleden aangelegd op het brede strand IJmuiden. Het was de bedoeling, dat het volgebouwd zou worden maar dat is heel anders gelopen.
Dankzij het beheer van vrijwilligers van de “Werkgroep Vrienden van het Kennemerstrand” van de KNNV afd. Haarlem heeft het gebied zich ontwikkeld tot de soortenrijkste duinvallei van Nederland.
De vrijwillige natuurbeheerder Jaco Diemeer, eveneens lid van de KNNV afd. Haarlem, gaat ons alles vertellen over het ontstaan, het beheer en de natuurwaarden van het Kennemerstrand.

Voordat de lezing begint wensen en proosten we met elkaar op een goed en vruchtbaar jaar voor onze vereniging en afdeling. Daartoe wordt de sfeer van de afgelopen feestdagen nog even verlengd: het bestuur zorgt voor hapjes en dranken.

Zaterdag 30 januari 2016 Winterwandeling in heempark De Braak, Amstelveen o.l.v. Ria Simon
Het oudste heempark van Amstelveen, waar we meestal in het voorjaar naar toe gaan, maar ook in deze tijd van het jaar is het er erg mooi. We gaan het bekijken in een wandeling van 2-3 uur.
OV: bus Connexxion 170 en 172 vanaf Amsterdam CS, uitstappen halte Graaf Florislaan in Amstelveen. Vandaar is het ongeveer 12 minuten lopen naar het verzamelpunt Amsterdamseweg / hoek Prins Bernhardlaan. We starten daar om 11.00 uur.

Zaterdag 6 februari 2016 Vogelexcursie zee- en kustvogels naar de Zuidpier van IJmuiden o.l.v. Evert Pellenkroft
Bus 82 naar IJmuiden waarschijnlijk vanaf station Sloterdijk. Eindhalte van de bus in IJmuiden : IJmuiden aan zee/Kennemerstrand om plm. 10.00 uur – hier verza

melen we ook.
NB Daar de connexxion buslijnen 82 (naar IJmuiden) en 80 (naar Zandvoort via Haarlem) per 1 januari 2016 waarschijnlijk niet meer vanaf busstation Elandsgracht/Marnixstraat maar vanaf station Sloterdijk rijden en men dit bij Connexxion helaas heden nog niet kon bevestigen dit graag zelf even controleren via www.connexxion.nl, 'ov landelijk' (links boven) aanklikken, verschijnt uitrolmenu met de provincies: kies Noord-Holland, kies vervolgens 'dienstregeling' en 'buslijn 82' en 'zaterdag'.

Het is een dagexcursie, bij echt winterweer laarzen en poolkleding mee. In geval van twijfel met het weer (pak sneeuw, ijzel, e.d.) kan de excursieleider besluiten de excursie niet te laten doorgaan. In dat geval moeten deelnemers de excursieleider de avond voor de excursiedatum bellen (tussen 18-20 uur), tel. 020-6279257, om zich te informeren.
Het gebied tussen de pieren van IJmuiden is een bijzonder vogelgebied. Vooral in de winter kunnen we de bijzondere soorten treffen in het bijzonder wanneer in Noord-Europa streng wintgerweer heerst dat gepaard gaat met stormen, liefst zeer zware uit het noord-westen, worden vogelsoorten uit deze streken, die we gewoonlijk weinig tot zelden aan onze kust te zien krijgen, hierheen geblazen. Als het bij ons dan ook flink wintert, vinden ze tussen de pieren luwtw en een goed heenkomen. En hebben wij de gelegenheid ons te laten verrassen!

Zaterdag 13 februari 2016 Lezing over de gierzwaluw door Gert de Jong & Koen Wonders Plaats: Kantine DNO, aanvang 20.00 uur.
In februari zijn de gierzwaluwen nog in Afrika. Rond Koningsdag zijn ze bij ons weer te zien en te horen. Gert de Jong en Koen Wonders nemen u tijdens deze lezing graag mee naar de wondere wereld van de gierzwaluw. Zij zullen u vertellen over hun winterverblijf in Afrika, de trek naar Nederland (Amsterdam), de gevaren onderweg en eenmaal in Amsterdam aangekomen over hun gedrag; hun partner opwachten, het oude nest zoeken en schoonmaken, eieren leggen en broedgedrag, voedsel zoeken en weer vertrekken naar Afrika. Maar ook over hun onderzoek (start 2013) in opdracht van de gemeente waar er in Amsterdam door de gierzwaluw wordt gebroed.

Zaterdag 5 maart 2016 Fietsexcursie Amstelland o.l.v. Finette van der Heide
Start 13.30 uur bij café Vrijdag op de hoek Vrijheidslaan en de Amsteldijk en daar eindigen we ook weer. We fietsen een route van ruim 25 km rond de Amstel. Er is nog geen blad aan de bomen, dus we kunnen het landschap goed (door)zien. We fietsen door de Middelpolder, via Elsenhove en Ouderkerk naar het Landje

van Geijsel dat op 5 maart ruim twee weken plas-dras staat en waar misschien al grutto's zijn. Dan langs de Ouderkerkerplas met zijn smienten naar de Duivendrechtse Polder, waar we nog doorheen mogen fietsen omdat het weidevogelseizoen nog net niet gestart is. Langs de stille oostkant van de Amstel weer terug.

Dinsdag 8 maart 2016 FLORON avond o.l.v. Peter Wetzels Plaats: Kantine DNO, aanvang 20.00 uur.
Nadere gegevens volgen in Blaadje 2016-2.

Zaterdag 12 maart 2016 Algemene ledenvergadering Plaats: Kantine DNO, aanvang 19.30 uur.
Voor de agenda zie Blaadje 2016-1.
Na de pauze in het kader Leden voor Leden wordt de film Amsterdam Widlife van de makers Martin Melchers & Merel Westrik getoond.

Zaterdag 26 maart 2016 Stinsenplantenexcursie Haarlemmer Hout e.o. te Haarlem o.l.v. Ria Simon
Bus 80, waarschijnlijk van station Sloterdijk . Uitstappen in Haarlem halte Tempeliersstraat waar we ook verzamelen, plm. 10.30 uur.
NB Voor juiste vertrekhalte en –tijd van bus 80 (ri Zandvoort) in Amsterdam zie wat geschreven staat over deze lijn bij de excursie van 6 februari 2016 hierboven.
De Haarlemmer Hout en omgeving is een gebied rijk aan stinsenplanten – we kijken in het bijzonder naar geelsterren (bos- en weidegeelster) en mooi oud geboomte.

Zaterdag 2 april 2016 Stinsenplantenexcursie naar de buitenplaats Ipenrode te Heemstede o.l.v. Ria Simon en Hein Koningen
NB Ipenrode is niet vrij toegankelijk, daarom en mede i.v.m. beperkt aantal deelnemers (max. 20 pers.) is aanmelden vooraf verplicht: t/m 31 maart 2016 bij Hein Koningen 020.6455625.
OV: bus 80 (richting Zandvoort) van Amsterdam (NB voor de juiste vertrekplaats en –tijd in Amsterdam zie wat geschreven staat over deze lijn bij de excursie van 6 februari 2016 hierboven). In Haarlem uitstappen halte Tempelierstraat, hier stappen we 10.36 uur over op bus 50 (richting Leiden). Uitstappen halte van Merlelaan, Heemstede, waar we plm. 10.45 uur verzamelen bij de bushalte.
Ipenrode aan de Herenweg te Heemstede is een historische buitenplaats uit de 17e eeuw. Dit rijksmonument wordt bewoond door de heer en mevrouw P. v.d. Bos. Zij zijn zo vriendelijk ons toestemming te geven er rond te kijken naar stinsenplanten. De buitenplaats is gelegen tussen de Herenweg en de Leidsevaart,

naast de buitenplaatsen Hartekamp en Boekenrode. Achter en ter weerszijden van het Huis liggen het parkbos met vijvers en lanenstructuur, de voormalige moestuin en boomgaard, dienstwoningen en koetshuis. De aanleg, begonnen in 1760, is later verlandschappelijkt, in landschapsstijl.
Het is een echte stinsenplantenmilieu, we weten niet precies welke soorten stinsenplanten er groeien en bloeien en zijn dus erg benieuwd.

Donderdag 7 april 2016 Stinsenplantenexcursie naar het Dr. Jac.P. Thijssepark te Amstelveen o.l.v. Ria Simon
OV bus connexxion 170 en 172 vanaf Amsterdam CS, uitstappen halte Graaf Florislaan in Amstelveen. Vandaar is het ongeveer 12 minuten lopen naar het verzamelpunt
hoek Prins Bernhardlaan/Amsterdamseweg te Amstelveen, waar we om 10.30 bijeen komen.
In het Thijssepark groeien vele soorten stinsenplanten, dus als u wilt kennismaken met u nog niet bekende: ga mee!

Zaterdag 9 april 2016 Vroege vogel excursie op de fiets o.l.v. Tobias Woldendorp
Net als vorig jaar verzamelen we om 05.30 uur in het Diemerpark, bij de afrit van de Nesciobrug (IJburgzijde) over het Amsterdam-Rijnkanaal. Het is net als voorgaande jaren een fietsexcursie met diverse afstapmomenten om te luisteren naar de blauwborst (zeker), Rietzanger en Nachtegaal (waarschijnlijk, zeker nu de opwarming van de aarde doorzet) en om ook later bij daglicht pleisterende beflijsters te spotten. We doen ook de Diemer Vijfhoek aan (Appelvinken en grote Zilverreigers).
Aanmelden niet nodig; wel handig voor laatkomers: 06.52143646

Zaterdag 16 april 2016 Busexcursie stinsenplanten Walcheren o.l.v. Hein Koningen
Meer informatie in Blaadje 2016-1

Zaterdag 23 april 2016 Reptielen excursie/inventarisatie Castricum o.l.v. Kees Dekker, Edo Goverse & Geert Timmermans
Inventarisatie-excursie naar de duinen bij Schoorl, waar in 2009 en 2010 stukken zijn afgebrand. Thema: 5 jaar later! Is het gebied al weer gekoloniseerd. We gaan bij mooi weer op zoek naar de zandhagedis en bij slecht weer op zoek naar amfibieën. (meer informatie in Blaadje 2016-1).

Waarnemingen

Trechtercantharel blijkt Groene Glibberzwam (Leotia lubrica) circa 40 stuks, waargenomen in het Amsterdamse bos voor de kinderdagopvang op 15 oktober, tijdens het voorlopen van een excursie. Een asco!
Het Amsterdamse Bos is dus voor het forum een nieuwe plek.

Jan Willem Wertwijn

Waarnemingen paddenstoelen (van Marijk Kühbauch, Frans van der Feen, Geert Timmermans en Chistiane Baethchke) gedaan tijdens de veldexcursie van de Werkgroep Paddenstoelen o.l.v. Christiane Baethcke naar de Radioweg (km. 125-484), zaterdag 17 oktober 2015.
Zie ook http://knnvadam.waarneming.nl/waarnemingen_all_wg3.php?groep=11.

1. beukwortelzwam
2. bruine bundelridderzwam
3. dikrand tonderzwam
4. geel schijfzwammetje
5. geschubde inktzwam
6. gewone fopzwam
7. gewone glimmerinktzwam
8. gordijnzwam
9. grasleemhoed
10. groene knolamaniet
11. grote kale inktzwam
12. harslakzwam
13. lakzwam
14. lila satijnvezelkop
15. mycena (spec)
16. netstelige heksenboleet
17. onsmakkelijke russula
18. paarse satijnvezelkop
19. parelamaniet
20. platte tonderzwam
21. plooirokje
22. radijsvaalhoed
23. tranende franjehoed
24. vaalhoed (spec)
25. viltige judasoor
26. wijnrode vezelkop
27. witte kluifjeszwam
28. witte satijnvezelkop
29. wollige bundelzwam
30. zilveren ridderzwam
31. zwartpurperen russula
32. zwerminktzwam

KNNV, afdeling Amsterdam (opgericht 26 januari 1901)

De afdeling Amsterdam van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV) is de oudste veldbiologische vereniging van Nederland.

De afdeling Amsterdam (www.knnv.nl/amsterdam) heeft als doelen: natuurbeleving, natuurstudie en natuurbescherming en heeft vier werkgroepen op het gebied van planten, paddenstoelen, insecten en vissen, amfibieën en reptielen. Dat wil niet zeggen dat er geen belangstelling is voor zoogdieren, bomen, heesters of beerdiertjes. Sommige leden beschikken over veel, andere over weinig kennis van de natuur. Allen zijn verenigd door hun nieuwsgierigheid en belangstelling voor de natuur.

De afdeling organiseert verschillende activiteiten zoals lezingen, cursussen, inventarisaties, hele- of halve dagexcursies naar 'groene' gebieden in en om Amsterdam en busexcursies naar natuurgebieden in bijvoorbeeld Friesland of Limburg.

Per jaar ontvangen de leden vier keer 'Blaadje', het blad van de afdeling Amsterdam en viermaal 'Natura', het landelijke KNNV-blad. De afdelingsleden kunnen gebruik maken van de faciliteiten van de landelijke KNNV (www.knnv.nl) zoals landelijke werkgroepen, mee doen aan natuurreizen en natuurkampen in binnen- en buitenland en hebben korting op de boeken van de KNNV-uitgeverij.

IK MELD MIJ AAN ALS LID VAN DE KNNV, AFDELING AMSTERDAM
lidmaatschap:lid / huisgenoot (doorhalen wat niet van toepassing is)

naam	m/v
geboortedatum	
adres	
postcode & woonplaats	
telefoonnummer	
E-mail	

Voor een lidmaatschap betaalt u €32,50 per jaar. Een Huisgenootlid betaalt €12,50 per jaar. Jeugdlidmaatschap tot 26 jaar : €17,50 per jaar. IBAN No: NL91 INGB 0003506096, t.n.v. KNNV-
Amsterdam

Het lidmaatschap van de KNNV, afdeling Amsterdam houdt tevens het lidmaatschap in van de landelijke KNNV. U krijgt daardoor mede een abonnement op het blad Natura.
datum ..... handtekening .....
Opsturen aan: Paul van Deursen, Wittenburgerkade 74 1018 LK Amsterdam 020 6855047

U kunt natuurlijk ook lid worden via de website: www.knnv.nl/amsterdam/

DRUKWERK

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

postnl

AFZENDER
LEDENADMINISTRATIE KNNV-AMSTERDAM
Wittenburgerkade 74
1018 LK AMSTERDAM